

VIOLENȚĂ EXTREMĂ LA GRANIȚA DE SUD A ROMÂNIEI. CÂTEVA DATE PRIVIND SITUAȚIA DIN CADRILATER ÎN PERIOADA 1919-1921

dr. Laura GHEORGHIU*,
dr. Florin C. STAN**

Abstract

The installation of the Romanian administration in Cadrilater, according to the Treaty of Peace in Bucharest on August 10, 1913, was met with hostility by the Bulgarian population. The Bulgarians viewed the return of the Romanian administration to the region in the autumn of 1918 with hostility. Being convinced of the ephemeral nature of this situation and taking advantage of the fact that there are not a significant number of troops in the Romanian army, gangs of comitages supported by the Bulgarian local population have organized terrorist actions against the state authorities. Of extreme violence, these actions were directed not only against state apparatus but also against the Romanian and Turkish population in the region. This study presents some data on this situation, based on documents kept in the Archive of Ministry of Foreign Affairs.

Keywords: Cadrilater, comitages (members of the Bulgarian revolutionary bands), Dobrogea, refugees, Bulgarians, Bolsheviks, Revolution.

*

Instalarea administrației românești în Cadrilater¹, după ce provincia a revenit României prin Tratatul de Pace semnat la București la 10 august 1913, a fost întâmpinată cu ostilitate de populația bulgară din regiune².

La 21 septembrie 1913, la Sofia, s-a înființat *Societatea Culturală și Umanitară a Refugiaților Bulgari din Dobrogea*. Secția politică a acestei organizații, intitulată *Comitetul Revoluționar Dobrogean*, va avea un rol activ

* Secretar I, Ministerul Afacerilor Externe

** Consilier, Ministerul Afacerilor Externe

¹ A se vedea, extins, George Ungureanu, *Problema Cadrilaterului în contextul relațiilor româno-bulgare (1919-1940)*, Brăila, Istros, 2009. De asemenea, Cătălin Negoită, *Țara uitată. Cadrilaterul în timpul administrației românești (1913-1940)*, Craiova, Scrisul românesc, 2008. Studii valoroase la Val. Ciorbea, *Aspecte din evoluția Dobrogei de Sud în cadrul Statului Român (1913-1940)*, în „Colegiul Pedagogic «Constantin Brătescu». Valori ale civilizației românești în Dobrogea”, Constanța, 1993, p. 363-375 și Stoica Lascu, *Din istoria Dobrogei de sud în cadrul României întregite*, în „Revista istorică”, București, s.n., tom VI, nr. 11-12, nov.-dec. 1995, p. 957-975.

² Cătălin Negoită, *Bulgarian Irredentism in South Dobrudja*, disponibil la <http://www.upm.ro/ldmd/LDMD-02/Hst/Hst%2002%2011.pdf> (site consultat la 20 august 2018), p. 93.

în crearea unor bande de comitagii, care au fost trimise în Cadrilater pentru a teroriza autoritățile și populația românească din zonă³. Comitetul desfășura o intensă activitate de propagandă și recruta refugiați bulgari din Cadrilater, în special funcționari și ofițeri, furnizându-le arme și muniții, în scopul organizării unei insurecții armate împotriva autorităților române⁴.

Începând din anul 1915 acțiunile Comitetului se intensifică, în paralel cu demersurile autorităților bulgare de revizuire pe cale pașnică a prevederilor Tratatului de Pace de la București. Până la intrarea României în război, la 14/27 august 1916, și înfrângerea de la Turtucaia, din septembrie 1916, soldată cu ocuparea de către trupele germano-bulgare a Cadrilaterului și, ulterior, a Dobrogei, sentimentele antiromânești ale populației de origine bulgară erau foarte puternice⁵.

Revenirea administrației românești în regiune în toamna anului 1918 a fost privită cu ostilitate de bulgarii din Dobrogea. Având convingerea caracterului efemer al acestei situații și profitând de faptul că în zonă nu se afla un număr semnificativ de trupe ale armatei române, bande de comitagii, sprijinite de populația locală bulgară, au organizat acțiuni cu caracter terorist împotriva autorităților de stat. De o violență extremă, aceste acțiuni au fost îndreptate nu doar împotriva aparatului de stat, ci și împotriva populației românești și turcești din regiune⁶. Situația a escaladat și din cauza modului defectuos în care s-a efectuat transferul de autoritate, astfel încât, la cumpăna anilor 1918-1919, în Dobrogea a apărut, practic, un „veritabil vid de putere” care a favorizat propaganda antiromânească⁷.

De asemenea, au avut loc acțiuni de incitare la nesupunere a populației locale. La 3 ianuarie 1919 poliția orașului Turtucaia prezenta Direcției Siguranței București și Prefecturii județului Durostor o telegramă, prin care informa despre mobilizarea populației bulgare din localitățile Depliehler, Berica, Bedicoi, Satul Vechi, Sarsânlar, Antimova și Vischia de către ofițeri

³ Idem, *The Comitadji Problem of the Southern Dobrudja and the Romanian-Bulgarian Relations*, în „Analele Universității Craiova”, Seria Istorie, XIX, nr. 1(25)/2014, p. 87.

⁴ Idem, *Bulgarian Irredentism...*, p. 94.

⁵ *Ibidem*, p. 95.

⁶ Cătălin Negoită, *The Comitadji Problem...*, p. 90.

⁷ George Ungureanu, *Șapte ani dramatici din istoria Dobrogei (1912-1919)*, în „Dobrogea. 1878-2008. Orizonturi deschise de mandatul european”, Constanța, Ex Ponto, 2008, p. 404-405.

bulgari din Rusciuk, spre a se deplasa la Turtucaia, unde au fost opriți de patrulare române și engleze, pentru a-și prezenta revendicările, respectiv: îngrijorarea față de zvonurile privind închiderea școlilor și a bisericii bulgare din Turtucaia; poziția fermă privind utilizarea în exclusivitate a limbii bulgare în școlile și bisericile din satele bulgare; insistența pentru ca administrarea Dobrogei să revină bulgarilor, iar trupele de jandarmi să fie compuse numai din bulgari, sub control britanic, pe considerentul că *Dobrogea este bulgărească*. Față de această acțiune, comandantul trupelor britanice din oraș a arătat că provincia, fiind sub administrare românească, *nu se va permite nimănui să agite populația*, cerându-se încetarea oricăror acțiuni care produc dezordine nu doar pentru statul român, dar și pentru trupele aliate, arătându-se că Dobrogea *,este și va fi românească*. În lipsa oricărui sprijin, populația s-a retras (Anexa 1)⁸.

Încă din 26 decembrie 1918, prin Nota nr. 1452, Marele Cartier General român se adresa Misiunii Franceze, făcând referire la Raportul nr. 36/26.XII.1918 ofițerului de legătură de pe lângă Divizia 26 Engleză, pentru a cere suplimentarea numărului trupelor aliate din Dobrogea cu cel puțin trei companii de grăniceri. Conform acestui document, se constata că, în pofida măsurilor luate de trupele engleze din Dobrogea, *bulgarii continuă a duce peste graniță animale și obiecte furate de la locuitori, ocolind drumurile păzite de trupe*⁹. De asemenea, extrem de grav era faptul că *populația bulgară continuă a păstra armele ce li s-a lăsat de armata bulgară, cu care se servesc pentru a teroriza, prăda și jefui populația românească*¹⁰.

Autoritățile române priveau cu îngrijorare atât lipsa oricărei reacții a Comandamentului englez față de acțiunile de protest manifestate public împotriva administrației românești, cât și extinderea propagandei bulgare în rândul ofițerilor englezi, în scopul obținerii sprijinului acestora¹¹.

În vara anului 1919 situația din sudul Dobrogei devine extrem de tensionată. Prin notele telegrafice nr. 32101 și 325 din 5 iulie 1919 ale Brigăzii de Siguranță Turtucaia, prin telegramele nr. 53 și 56 ale Poliției

⁸ Arhiva Diplomatică a Ministerului Afacerilor Externe (în continuare, Arhiva M.A.E.), fond 71/1914. E2, vol. 76, f. 123.

⁹ *Loc. cit.*, f. 126.

¹⁰ *Loc. cit.*, A se vedea și Anexa 2.

¹¹ *Loc. cit.*, f. 125.

portului Turtucaia și telegramele nr. 522 și 526 ale Oficiului Telegrafic Turtucaia, este adus la cunoștință guvernului de la București faptul că *viața și avutul populației este la discreția bandelor bulgare, iar autoritățile române sunt puse în imposibilitatea de a-și îndeplini atribuțiile* (Anexa 3)¹².

Documentele menționate relevă amploarea atacurilor atât împotriva funcționarilor de stat, a sediilor instituțiilor administrative, cât și a populației, precum și imposibilitatea contracarării acestor atacuri, în lipsa unor efective militare semnificative dislocate în regiune. Ca exemplu, în localitatea Belica, nu erau trupe române sau trupe de grăniceri, ci doar o companie de soldați italieni, care abia puteau să asigure paza orașului Turtucaia. Profitând de situația creată după război - când administrația românească nu fusese complet reinstalată, trupele aliate italiene, franceze sau engleze erau insuficiente, era dificil de a disloca trupe române fără aprobarea aliaților -, bandele bulgare au comis crime, jafuri, violuri, fără a putea fi oprite¹³.

Telegrama nr. 325 a Brigăzii de Siguranță Turtucaia din 5 iulie 1919 precizează faptul că *atacurile și crimele bandelor bulgare pe zi ce trece devin tot mai îndrăznețe întrucât, de câteva zile, au început să intre prin comune, fără nici o teamă, spre a omori și jefui pe români și pe toți locuitorii despre care au informații că nutresc sentimente românești*¹⁴.

După ce la 30 iunie 1919, în apropiere de Silistra, bandele de comitații au tras focuri de armă asupra mașinii prefectului, în următoarele zile au atacat posturi de jandarmi și sedii ale primăriilor din localitățile aflate în zona de frontieră, au jefuit și ucis comercianți de origine turcă, precum și jandarmi, pădurari și funcționari ai oficiilor poștale locale. Din cercetările efectuate de autorități rezulta că șeful grupului de comitații din zona de frontieră era Constantin Simionof, locotenent de rezervă în armata bulgară, fost învățător în localitatea Antimova. Alături de acesta, acționau etnici bulgari originari din Cadrilater, care serviseră în armata bulgară în timpul Primului Război Mondial. Grupul se afla în legătură cu comandamentul trupelor bulgare de la Duracikioi¹⁵.

¹² *Loc. cit.*, f. 159.

¹³ *Loc. cit.*, f. 161-162.

¹⁴ *Loc. cit.*, f. 162.

¹⁵ *Loc. cit.*, f. 162-163.

În cursul anului 1919 grupurile de comitații bulgari au ucis și rănit grav 4 jandarmi și 2 funcționari din județul Caliacra, precum și 14 jandarmi, 2 primari, un factor poștal și un agent sanitar din județul Durostor. În doar două din cele 24 de cazuri menționate persoanele vinovate au putut fi reținute și deferite justiției, deoarece, după comiterea faptelor, se refugiau în Bulgaria¹⁶.

Deși cele menționate au fost aduse la cunoștința Puterilor Aliate¹⁷ și a autorităților bulgare, acestea din urmă au comunicat, printr-o Notă verbală din 2 iunie 1920, faptul că șefii sectoarelor de frontieră aflate în vecinătatea localităților din Cadrilater, unde jandarmi și funcționari români *ar fi fost victimele unor incidente regretabile*, nu au găsit indicii și dovezi cu privire la persoanele vinovate, din cauza faptului că *incidentele s-au produs la o epocă când grănicerii bulgari nu își luaseră încă posturile în primire în zisele localități, regiunea fiind ocupată atunci de trupele aliate*¹⁸. Atmosfera, extrem de tensionată, din regiune era întreținută, printr-o asiduă propagandă de presă, răspândire de broșuri și manifeste tipărite în Bulgaria, care denunțau ceea ce considerau a fi *barbariile și crimele române*¹⁹.

Deciziile Conferinței de Pace de la Paris și revenirea Cadrilaterului sub administrație românească au fost respinse cu vehemență în cadrul celui de-al patrulea Congres dobrogean, care a avut loc între 21 și 25 noiembrie 1919 la Sofia. Cei 217 delegați din diferite localități din Bulgaria au adresat un memoriu reprezentanților Marilor Puteri întruniți la conferința de pace de la Paris, cerând organizarea unui plebiscit cu privire la viitorul regiunii. Fiind profund nemulțumiți de deciziile adoptate la Paris, liderii Comitetului dobrogean au cerut conașionalilor lor *să lupte pentru a obține o Dobrogee unită, independentă și autonomă*. În organul de presă al Comitetului, intitulat „Steagul dobrogean”, apar, începând din luna ianuarie 1920, numeroase articole care încearcă acreditarea ideii că doar un regim de autonomie a regiunii ar constitui soluția care ar corespunde voinței locuitorilor săi: *călători sosiți din interiorul Dobrogei ne comunică că ideea pentru autonomia Dobrogei pătrunde repede printre români și, mai cu seamă, în mijlocul coloniștilor din Transilvania. Nemulțumiți de regimul exclusiv al jandarmeriei*

¹⁶ *Loc. cit.*, f. 182-184.

¹⁷ *Loc. cit.*, f. 167.

¹⁸ *Loc. cit.*, f. 202-203.

¹⁹ *Loc. cit.*, f. 176-179.

*din România, ei cer cu insistență libertatea limbii lor și o viață suportabilă. Ei recunosc că toate acestea le vor avea numai sub un regim de autonomie; pentru aceasta, luptă împreună cu bulgarii și turcii, rușii și nemții*²⁰.

În aprilie 1920 publicația „Steagul dobrogean” continuă să promoveze articole prin care încearcă să atenueze efectele deciziei autorităților române de a permite întoarcerea în țară a refugiaților dobrogeni de origine bulgară și să trezească teama și neîncrederea acestora în buna credință a autorităților române, *prevenindu-i că vor fi urmăriți și arestați dacă se reîntorc în România fără a primi avizul Comitetului executiv dobrogean, care le va comunica dacă sunt garanții reale pentru viața, onoarea și averea lor*. Totuși, știri precum cele vehiculate de Comitetul dobrogean privind o așa-zisă teroare exercitată de autoritățile militare române asupra unor sate din județul Durostor sunt cenzurate de autoritățile de la Sofia, care nu permit publicarea lor.

În raportul nr. 1139 din 4 mai 1920 Comisarul Guvernului Regal al României în Bulgaria informează că, în discuțiile pe care le-a purtat, *călători dobrogeni, de origine bulgară, sosiți zilele acestea la Sofia, au expus, în convorbirile ce au avut cu diferite persoane, traiul liniștit și în condițiuni avantajoase, cu mult superioare celor din Bulgaria, pe care îl duc toți locuitorii din Dobrogea și Cadrilater sub administrația românească. [...] Persoanele oficiale și lumea serioasă bulgară cu care am putut să stau de vorbă despre această chestiune nu dau crezământ zvonurilor tendențioase răspândite de Comitetul dobrogean și mi-au exprimat încrederea ce au în măsurile luate de guvernul român privitoare la reînapoierea refugiaților dobrogeni*²¹.

În anii 1920-1921 acțiunile extrem de violente ale comitagiilor bulgari continuă, starea de agitație fiind întreținută prin presă dar și prin intermediul unor refugiați dobrogeni care se întorceau din Bulgaria, instruiți în prealabil. Autoritățile române sunt nevoite să introducă starea de asediu de-a lungul unui suprafete cuprinse între 30-50 kilometri în zona de graniță cu Bulgaria²². Rapoartele elaborate de către Subinspectoratul General de Siguranță din Constanța și de Comisarul Guvernului Regal al României la Sofia conțin frecvente referiri la strânsele legături dintre organizațiile refugiaților dobrogeni din Bulgaria și organizații aflate sub influența bolșevicilor, în

²⁰ *Loc. cit.*, f. 190-196

²¹ *Loc. cit.*, f. 204-205

²² *Loc. cit.*, f. 242.

vederea organizării unei revoluții în Dobrogea²³. Acțiunile desfășurate în acest scop au produs îngrijorare în rândul autorităților bulgare care, în fața amenințării bolșevice, au încercat să stăvilească activitatea subversivă din zona de frontieră, fără succes însă. Astfel, în zona de graniță a Cadrilaterului, pe teritoriul bulgar, funcționau 16 companii, cu efective cuprinse între 80 și 160 persoane, având în dotare puști și grenade de mână. Fiecare companie își avea sediul într-una dintre comunele din zona de graniță aflată între localitățile Rusciuk și Varna²⁴.

Este de remarcă faptul că pe tot parcursul anului 1919, în Cadrilater, au avut loc acțiuni de o violență extremă exercitate de bande de comitajii bulgari împotriva autorităților de stat române, dar și împotriva populației civile de origine română, turcă etc. Având speranța că deciziile Conferinței de Pace de la Paris vor fi favorabile Bulgariei, iar Cadrilaterul va reveni sub administrație bulgară, autoritățile de la Sofia întrețin o puternică propagandă în acest scop în capitalele europene, precum și în rândul populației bulgare din Dobrogea și din zona de frontieră, oferind, indirect, prin intermediul autorităților locale civile și militare bulgare din zona de graniță, adăpost, libertate de mișcare și sprijin moral și militar pentru bandele de comitajii. Aceștia acționau nu doar pentru a provoca atacuri izolate, ci și pentru a genera o mișcare de revoltă în rândul etnicilor bulgari din Cadrilater, care urma să fie susținută și de bulgarii din zona de frontieră, pregătiți să ridice armele și să ocupe un teritoriu pe care îl considerau ca aparținând de drept Bulgariei. Rolul central în coordonarea acțiunilor antiromânești din regiune a fost asumat de *Societatea „Dobrogea”* a refugiaților bulgari²⁵.

De altfel, în perioada 1920-1921 se remarcă influența pe care organizații aflate sub influență bolșevică o dobândesc în regiune. Astfel, Comitetul Revoluționar Dobrogean își creează, începând din martie 1920, o serie de filiale în orașele Balcic, Varna, Bazargic, Ruse, Cavarna, Turtucaia și alte 38 de localități, pregătindu-se ca, în cazul unei ofensive sovietice împotriva

²³ Direcției Poliției și Siguranței Generale nu îi erau străine acțiunile agenților bolșevici din România și posibilitatea ralierei populației ruse și bulgare din Dobrogea intereselor panslaviste antiromânești. A se vedea Anexele 4 și 5.

²⁴ Arhiva M.A.E., fond 71/1914. E2, vol. 269, f. 12-13.

²⁵ Cătălin Negoită, *The Comitadji Problem...*, p. 91.

României, să declanșeze o insurecție armată pentru a prelua controlul asupra Cadrilaterului²⁶.

În pofida eforturilor depuse de către autoritățile române, acțiunile organizațiilor iredentiste bulgare, aflate sau nu sub influență comunistă, care acționau în Cadrilater, au continuat de-a lungul întregii perioade interbelice, numărul funcționarilor români uciși depășind în anul 1924 cifra de 200 de persoane²⁷. Deși autoritățile române au avut în vedere utilizarea, și în cazul Dobrogei de sud (Cadrilaterul), a modelului de construcție națională - considerat a fi un succes - al integrării Dobrogei de nord după 1878, situația din Cadrilater a cunoscut o evoluție cu mult mai puțin favorabilă după încheierea Primului Război Mondial. Faptul că statul român *și-a concentrat atenția și resursele asupra cazurilor mult mai complexe ale Transilvaniei, Banatului, Bucovinei și Basarabiei*, la care se adaugă rezultatele sub așteptări ale procesului de colonizare a aromânilor din Peninsula Balcanică și a altor locuitori de origine română în mediul rural, precum și rezistența continuă și foarte puternică - manifestată inclusiv prin acte de violență extremă a populației de origine bulgară, implicată în număr semnificativ în activități subversive ce urmăreau organizarea de insurecții menite să înlăture autoritatea românească -, dar și lipsa unor măsuri care să ducă la o mai accentuată dezvoltare economică a zonei și, nu în ultimul rând, *marginalitatea – atât în termeni geografici, cât și de reprezentare imaginară* a regiunii a determinat menținerea unei stări de tensiune continue la granița de sud a țării, ceea ce a zădărnicit eforturile de integrare efectivă a Cadrilaterului în cadrul statului național²⁸.

²⁶ *Ibidem*, p. 92.

²⁷ *Ibidem*, p. 94.

²⁸ Toader Popescu, *On the Nation's Margins. Territorial and Urban Policies during the Romanian Administration of Southern Dobruđa (1913-1940)*, in „ITA. Studies in History and Theory of Architecture”, volume 4/2016, *Marginalia. Architectures of Uncertain Margins*, p. 119.

DOCUMENTE

ANEXA 1

3 ianuarie 1918, Turtucaia – *TELEGRAMĂ a Poliției orașului Turtucaia transmisă Direcției Siguranței București și Prefecturii județului Durostor, cu privire la doleanțele unui grup de bulgari originari din câteva localități din sudul Dobrogei*²⁹

COPIE de pe telegrama No. 11 prezentată la Turtucaia la
3.I.1918 către Direcția Siguranței București și
Prefectura județului Durostor -

Dela orele 8 dimineața a început a veni bulgari din comunele Deplieher, Berica, Bedicoi, Satul Vechi, Sarsânlar, Antimova și Vischiei. La marginele orașului au fost opriți de patrulele române și engleze și duși în curtea cazarmilor române din deal. - Printre capii agitatori au fost ofițeri din Rusciuk precum și plutonierul bulgar Ivan Enciu cu decorații în piept, arestat de noi. - Turcii luați cu forța de bulgari în număr de șapte, s'au retras în oraș, rămânând numai bulgari. La orele 11,55 a venit Domnul Colonel cu Statul Major, călare, având în față un pluton de soldați englezi, în spatele agitatorilor jandarmeria română formând un careu. - În fața agitatorilor s'a încărcat mitraliere și puștile revolver. - Domnul Colonel englez i-a întrebat ce căutați aci? Unul dintre dâșii a scos o hârtie din buzunar și a citit în limba bulgară patru puncte.-

- 1) *Am aflat că s'au închis școalele bulgărești și biserica din Turtucaia;*
- 2) *Vrem ca în Statele Bulgărești în școală și în biserici să fie limba bulgară fără a se primi limba română;*
- 3) *Vrem ca administrația în Dobrogea să fie bulgărească;*
- 4) *Jandarmeria să fie compusă numai din bulgari sub controlul englezilor că toată Dobrogea este bulgărească. -*
Administrația română nu se lasă de jafuri și pungășii.

D-l Colonel a răspuns: Dobrogea este sub administrație românească fiind dată de Puterile Aliate Anglia și Franța. - Nu se permite nimănu dintre voi să agite populația; spuneți tuturor locuitorilor care nu sunt prezenți și cari nu au

²⁹ Arhiva M.A.E., fond 71/1914. E2, vol. 76, f. 123.

venit să înceteze cu asemenea manifestații cari nu produc decât dezordine atât Statului Român cât și Comandamentului. - Fiecare să-și caute de treburile lui; în caz de voi auzi altă dată întruniri, intrigi, instigațiuni de tot felul care turbură liniștea populației, voi uza de mijloacele care îmi dictează ordinele militare. - În caz de aveți vreo plângere contra Administrației, vă veți adresa poliției ce aveți în comună și dacă domniile lor nu vă va face dreptate atunci se vor adresa mie plângerile și doleanțele d-vs fără a veni în grupuri și în mase mari. - Dobrogea după cum v'am spus este și va fi românească. - Toți agitatorii au strigat ura, după care s'au împrăștiat. -

(ss) Polițai N. Drăguțescu
No.17. -

*

ANEXA 2

14 ianuarie 1919, București – *ADRESĂ a Ministerului de Război transmisă lui Ion I. C. Brătianu, președinte al Consiliului de Miniștri și ministru al Afacerilor Străine, privind situația creată în Dobrogea de către bulgari și necesitatea organizării și pazei vechii frontiere**.³⁰

REGATUL ROMÂNIEI

București 14 Ianuarie 1919

MINISTERUL DE RĂSBOIU

Direcția Cabinetul Ministrului

No-. 344

Domnule PREȘEDINTE AL CONSILIULUI,

Ca urmare a raportului nostru N – 219 din 24 Decembrie 1918, am onoare a vă înainta alăturat, în copie, adresa Ministerului de Finanțe, Dir. Vămirilor, No-197008 din 10 Ianuarie 1919, din care se vede că zilnic sunt

* Documentul a fost înregistrat la Ministerul Afacerilor Străine cu nr. 00854 din 13 ianuarie 1919.

³⁰ Arhiva M.A.E., fond 71/1914. E2, vol. 76, f. 124.

scoase din Dobrogea, de către bulgari, și trecute în Bulgaria, căruțe încărcate cu lână, făină, cereale și alte alimente, fără a putea fi împiedecați.

Încă de la 16 Decembrie 1918, Ministerul de Războiu, cu adresa no-54, a cerut Marelui Cartier General ca să intervie la Comandamentul Francez pentru ca să se permită instalarea grănicerilor pe linia vechii frontiere (de la Turkis Smil la Ekrene) pentru motivul că, desființându-se tratatul de la București, revine de drept României vechea frontieră, pe care urmează să se instaleze serviciile vamale împreună cu trupele de pază – grănicerii – cari nu sînt considerați ca trupe combatante, ci ca trupe de poliție pentru frontieră.

Ca rezultat al acestei intervențiuni, Marele Cartier General trimite Misiunii Franceze adresa no-1452 din 21 Decembrie 1918, de pe care se alătură o copie, prin care cere a se consimți la instalarea gărzilor, întrucât Dobrogea face parte integrală din România și nu se poate admite ca în chestiunile interne românești să se amestece un guvern străin și mai cu seamă cel bulgar.-

Totuși, până astăzi, nu s'a primit un răspuns favorabil pentru trecerea grănicerilor (3 companii) cari să ocupe linia vechii frontiere, ci s'a admis numai paza litoralului mării, cu compania de Constanța.

Ministerul de Finanțe, cu adresa de mai sus, cerând instalarea grănicerilor pe frontieră pentru ca serviciul vămile să poată executa măsurile dictate de legea vămile;

Am onoare a va ruga să bine voiți a face intervențiunile necesare, pentru ca să se admită trecerea – cât mai grabnic – a celor 3 companii de grăniceri, care sunt destinate a ocupa pichetele de la Turkis Smil la Ekrene.-

MINISTRU DE RAZBOIU,

General de Corp de Armată

[ss. indescifrabil]

Domniei Sale

Domnului PREȘEDINTE AL CONSILIULUI DE MINIȘTRI

*

ANEXA 3

8 iulie 1919, București – *ADRESĂ a Direcției Poliției și Siguranței Generale transmisă lui Ion I. C. Brătianu, președinte al Consiliului de Miniștri și ministru al Afacerilor Străine, conținând informarea privind situația populației din zona Turtucaia, aflată „la discreția bandelor bulgare”*³¹

**MINISTERUL DE INTERNE
DIRECȚIUNEA POLIȚIEI ȘI SIGURANȚEI GENERALE
No. 188883-8 JUL.1919**

DOMNULE PRIM MINISTRU,

Ca urmare adresei noastre No.18946 – S – 6 Iulie c., avem onoare a vă mai înainta alăturat copie de pe notele telegrafice No. 32101 și 325 din 5 Iulie c., ale Brigăzii de Siguranță Turtucaia, telegramele No. 53 și 56 ale poliției portului Turtucaia și telegramele No. 522 și 526³² al d-lui Diriginte al Oficiului Tutucaia, din care se constată că viața și avutul populației este la discreția bandelor bulgare, iar autoritățile române, puse în imposibilitate de a-și îndeplini atribuțiunile.

Totuși, până astăzi, nu s'a primit un răspuns favorabil pentru trecerea grănicerilor (3 companii) cari să ocupe linia vechii frontiere, ci s'a admis numai paza litoralului mării, cu compania de Constanța.

MINISTRU

DIRECTOR

[ss. E. Ghica]

[ss. indescifrabil]

DOMNULUI PRIM MINISTRU ȘI MINISTRU AL AFACERILOR STREINE

*

* Documentul a fost înregistrat la Ministerul Afacerilor Străine cu nr. 09445 din 12 iulie 1919.

³¹ Arhiva M.A.E., fond 71/1914. E2, vol. 76, f. 159.

³² Textul telegramelor la Arhiva M.A.E., fond 71/1914. E2, vol. 76, f. 159-164.

ANEXA 4

8 august 1919, București – *ADRESĂ a Direcției Poliției și Siguranței Generale transmisă lui Ion I. C. Brătianu, președinte al Consiliului de Miniștri și ministru al Afacerilor Străine, privind cazul consulului rus Mihail Emilianoff din Sulina, care „întreține relațiuni cu comitetele revoluționare din Rusia”, susținând în țară „o acțiune dușmănoasă intereselor Statului”*³³

**MINISTERUL DE INTERNE
DIRECȚIUNEA POLIȚIEI ȘI SIGURANȚEI GENERALE
No. 236249 - 8.AUG.1919**

Urgent-personal-confidențial

DOMNULE MINISTRU,

Domnul Prefect al județului Tulcea ne-a raportat ca Domnul Mihail Emilianoff din Sulina întreține relațiuni cu comitetele revoluționare din Rusia, de la care primește instrucțiuni pentru a întreprinde și susține în țară o acțiune dușmănoasă intereselor Statului nostru.-

Luându-se măsuri pentru arestarea lui, i s'a ridicat corespondența de la domiciliu și urmând să se percheziționeze și consulatul, s-a invocat inviolabilitatea extrateritorială, refuzându-se categoric predarea cheiei.-

Având în vedere că la acel consulat se găsește o ladă de fier conținând acte cari ne-ar putea pune pe urmele organizației revoluționare ruse în țară, avem onoare a vă ruga să bine voiți a aproba această perchezițiune absolut necesară și a dispune să ni se comunice cât mai neîntârziat rezultatul. -

MINISTRU

DIRECTOR

[ss. E. Ghica]

[ss. indescifrabil]

DOMNULUI PRIM MINISTRU ȘI MINISTRU AL AFACERILOR STREINE

*

* Documentul a fost înregistrat la Ministerul Afacerilor Străine cu nr. 11214 din 13 august 1919.

³³ Arhiva M.A.E., fond *Reprezentanți străini*, 16. Rusia, E 1.

ANEXA 5

8 august 1919, București – *ADRESĂ a Direcției Poliției și Siguranței Generale transmisă Marelui Cartier General – Biroul Contrainformații, privind situația fostului consul rus din Tulcea, Serge Westman, care urmărea revenirea în România în scopul „susținerii propagandei panslaviste”*^{*34}

**MINISTERUL DE INTERNE
DIRECȚIUNEA
POLIȚIEI ȘI SIGURANȚEI GENERALE
No. 236249 - 8.AUG.1919
Personal-confidențial**

CĂTRE

MARELE CARTIER GENERAL – BIROUL DE CONTRA-INFORMȚIUNI

În referire la adresa Dv. No. 7708 din 5 Decembrie a.c. avem onoare a vă aduce la cunoștință că D-l Westman este cunoscut ca un mare germanofil. -

Având în vedere acțiunea foștilor reprezentanți ai Rusiei la Sulina, Puzanov și Emilianov, care au dus o puternică campanie contra intereselor noastre superioare de Stat, precum și faptul că Tulcea și împrejurimile sunt populate în majoritate de bulgari și ruși, înapoierea D-lui Westman în acest loc nu poate avea alt scop decât susținerea și activarea propagandei panslaviste. D-sa va prezenta un permanent pericol, îndeosebi astăzi când se lucrează de Panslaviști la o apropiere de Germania. -

De altfel nu putem vedea nici adevărata justificare a calității sale diplomatice, atât în țară cât și la Tulcea, unde nu există decât cel mult 5-6 adevărați supuși ruși. -

Aducându-vă la cunoștință cele ce preced vă rugăm să binevoiți a dispune să ni se comunice la timp ultima Dv. hotărâre în această chestiune. -

DIRECTOR

ȘEFUL

BIUROULUI

[ss. E. Ghica]

[ss. Al. Stoicescu]

* Documentul a fost înregistrat la Marele Cartier General cu nr. 9096 din 21 decembrie 1919.

³⁴ Arhiva M.A.E., fond *Reprezentanți străini*, 16. Rusia, V 5.